

Ahmet AKIN,, M.Ali HAMEDOĞLU, Çınar KAYA, Hakan SARIÇAM

TURKISH VERSION OF EMPLOYMENT HOPE SCALE: THE VALIDITY AND RELIABILITY STUDY

The aim of this research is to examine the validity and reliability of the Turkish version of the Employment Hope Scale (EHS; Hong et al. 2012). The sample of this study consisted of 398 (235 female and 163 male) teachers. The results of confirmatory factor analysis demonstrated that the six items loaded on one factors and the one-dimensional model was well fit ($\chi^2=215.29$, $df=63$, $p=0.00$, $RMSEA=.078$, $NFI=.95$, $NNFI=.95$, $CFI=.96$, $IFI=.96$, $RFI=.92$, $GFI=.93$, $AGFI=.88$, and $SRMR=.040$). The internal consistency coefficients of two subscales were .85 and .90 respectively, for the overall scale was .93. In the concurrent validity significant relationship ($r= .37$) was found between the Employment Hope Scale and Career Adaptability and Optimism Scale. The t-test results differences between each item's means of upper 27% and lower 27% points were significant. The corrected item-total correlations of EHS ranged from .55 to .78. Overall findings demonstrated that this scale is a valid and reliable instrument for assessing the employment hope. EHS can be utilized in various areas like workforce management, social policies and leadership research.

Keywords: Employment Hope, Validity, Reliability, Confirmatory Factor Analysis

İŞ UMUDU ÖLÇEĞİ (İÜÖ) TÜRKÇE FORMU: GEÇERLİK VE GÜVENİRLİK ÇALIŞMASI

Umut, geleceğe uyum sağlamak için bireye güç veren, gelecekle ve yaşadığı anla ilgilenmesini ve anlam bulmasını sağlayan, pozitif bakış açısı ve iyi oluşu destekleyen, başkalarıyla ilişkiyi sürdürmeye yardım eden dinamik bir güçtür (Kemer, 2006; Akt. Hamedoğlu ve diğerleri, 2012). İş umudu kavramı umut kavramından türetilmiş olmasına rağmen farklı manalar içermektedir. TÜİK 2013 Ocak verilerine bakıldığında her 100 gençten 21'i işsizdir, yani bu gençler her an elde edilebilecek iş fırsatlarına paralel olarak iş umudu içinde yaşamlarına devam etmektedirler. Fakat Türkiye'de umut ile ilgili yapılmış çalışmalar incelendiğinde iş umudu ile ilgili bir ölçme aracına rastlanmamıştır. Bu çalışmanın amacı Hong, Polanin & Pigott (2012) tarafından geliştirilen İş Umudu Ölçeğini Türkçeye uyarlamak ve ölçeğin geçerlik ve güvenilirlik analizlerini yapmaktır. Yöntem: Bu araştırma üç ayrı ilde, farklı okullarda görev yapan toplam 398 öğretmen üzerinde yürütülmüştür. Öğretmenler farklı branşlarda olup; yaşları 23 ile 43 yaş arasında değişmekte ve yaş ortalaması 32.3 olan öğretmenlerin 235'i (% 59) kadın ve 163'ü erkektir (% 41). Kullanılan ölçme araçları: Çalışmada veri toplamak amacıyla İş Umudu Ölçeği Türkçe formunun yanı sıra ölçüt (uyum) geçerliliği için Kariyer Uyum ve İyimserlik Ölçeği kullanılmıştır. Ayrıca demografik bilgilere ulaşmak için Kişisel Bilgi Formu dağıtılmıştır. (Career Adaptability and Optimism Scale): Kariyer Uyum ve İyimserlik Ölçeği, Erdoğan Zorver ve Korkut Owen (2011) tarafından geliştirilmiştir. Ölçüt bağıntılı geçerlik için Mesleki Sonuç Beklentisi Ölçeği kullanılmıştır. Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) örneklem uygunluk katsayısı .95 Bartlett's sphericity test sonucu $\chi^2= 3274,47$ ($p < .00$, $sd= 153$) olarak bulunmuştur. Doğrulayıcı faktör analizi sonucu 18 maddeli ve tek faktörlü modelin uyum indeksi değerlerinin ($\chi^2= 357.76$, $sd= 135$, $RMSEA= .06$, $CFI= .93$, $GFI= .90$, $SRMR= .04$) olduğu gözlenmiştir. Madde faktör yükleri .59 ile .75 arasında sıralanmaktadır. Cronbach alpha iç tutarlık güvenilirlik katsayısı .93 olarak hesaplanmıştır. Ölçüt bağıntılı geçerlik için Kariyer Uyum ve İyimserlik Ölçeği ile Mesleki Sonuç Beklentisi Ölçeği arasında ($r= .60$) ilişki bulunmuştur. Test tekrar test geçerlik katsayısı ise .85 olarak tespit edilmiştir. Bu sonuçlara göre ölçeğin geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı olduğu söylenebilir. İşlem: İş Umudu Ölçeğinin uyarlama çalışması için ölçeği geliştiren Philip Young P. HONG ile e-mail yoluyla iletişim kurulmuş ve ölçeğin uyarlanabileceğine ilişkin gerekli izin alınmıştır. Ölçeğin Türkçeye çevrilme süreci belli aşamalardan oluşmaktadır. Öncelikle ölçek İngiliz Dili ve Edebiyatı ve Filoloji bölümü mezunu 4 dil uzmanı tarafından Türkçeye çevrilmiş ve daha sonra bu Türkçe formlar tekrar İngilizceye çevrilerek İngilizce ve Türkçeyi bilen 17 kişiye uygulanarak iki form arasındaki tutarlılık incelenmiştir. Yine aynı öğretim üyeleri elde ettikleri Türkçe formlar üzerinde tartışarak anlam ve gramer açısından gerekli düzeltmeleri yapmış ve denemelik Türkçe form elde edilmiştir. Son aşamada bu form, psikolojik danışma ve rehberlik ve ölçme ve değerlendirme alanındaki 2 öğretim üyesine inceletilerek görüşleri doğrultusunda bazı değişiklikler yapılmıştır. Hazırlanan Türkçe form çoğaltılarak üniversite öğrencilerine gerekli açıklama yapıldıktan sonra uygulanmış ve formlar toplanarak, verilerin bilgisayar ortamına aktarılması sağlanmıştır. İş Umudu Ölçeğinin yapı geçerliği için elde edilen verilere doğrulayıcı faktör analizi (DFA) yapılmıştır. Bu çalışmada DFA kullanılmasının nedeni orijinal formun faktör yapısının MEB'de çalışan Türk öğretmenler üzerinde doğrulanıp doğrulanmadığını incelemektir (Büyükoztürk, 2010; Sümer, 2000; Şimşek, 2007; Yılmaz ve Çelik, 2009). Uyum indekslerinde genelde olduğu gibi GFI, CFI, NFI, RFI ve IFI için $> .90$, RMSEA $< .08$ ve SRMR için $< .05$ ölçüt olarak alınmıştır (Hu & Bentler, 1999).

Ortalama ve toplam puanlar arasındaki ilişkileri tespit etmek için Pearson Momentler Korelasyon Analizi uygulanmıştır. İş Umudu Ölçeğinin geçerlik ve güvenilirlik analizleri için SPSS 17 ve LISREL 8.54 programları kullanılmıştır. Bulgular: Doğrulayıcı faktör analizi (DFA): Ölçeğin yapı geçerliliği için 398 öğretmenden elde edilen verilere uygulanan doğrulayıcı faktör analizinde iki boyutlu modelin uyum indeksi değerleri: ($\chi^2=215.29$, $sd=63$ $p=0.00$; $RMSEA=.078$, $NFI=.95$, $NNFI=.95$, $CFI=.96$, $IFI=.96$, $RFI=.92$, $GFI=.93$, $AGFI=.88$, ve $SRMR=.040$) olarak bulunmuştur. Ölçüt geçerliliği: Ölçeğin ölçüt geçerliliği çalışmasında İş Umudu Ölçeği ile Kariyer Uyum ve İyimserlik Ölçeği arasında pozitif ($r= .37$) ilişki olduğu görülmüştür. Güvenirlik: İş Umudu Ölçeğinin Cronbach alfa iç tutarlık güvenilirlik katsayısı ölçeğin bütünü için $.93$, psikolojik güçlendirme alt boyutu için $.85$, amaç yönelimli yol alt boyutu için $.90$ olarak bulunmuştur. Ayrıca ölçeğin test-tekrar test güvenilirliği için ölçek 23 gün ara ile aynı çalışma grubundan 74 öğretmene tekrar uygulandığında, iki uygulama arasındaki korelasyon katsayısı $.71$ olarak bulunmuştur. Madde analizi: Yapılan analiz sonucunda ölçeğin düzeltilmiş madde-toplam korelasyonları 55 ile $.78$ arasında sıralanmaktadır. Ayrıca toplam puanlara göre belirlenmiş %27'lik alt ve üst grupların madde puanlarındaki farklara ilişkin t değerlerinin ise 8.29 ($p< .001$) ile 15.04 ($p< .001$) arasında değiştiği görülmüştür. Tartışma ve Öneriler: Çalışmanın genel amacı doğrultusunda İş Umudu Ölçeğinin geçerliliği: Faktör analizi, ayırt edici geçerlik ve benzer ölçek geçerliliği ile belirlenmiştir. Faktör analizi sonucunda ölçeğin iki boyutlu olarak uyum verdiği görülmüştür. Ayırt edici geçerlik çalışması sonucunda ölçekte yer alan 14 maddenin alt gruba üst grubu birbirinden anlamlı düzeyde ayırt ettiği görülmüştür. Benzer ölçek geçerliliği (ölçüt geçerliliği) çalışması sonucunda ise ölçeğin geçerli olduğu sonucuna varılmıştır. Bu üç geçerlik çalışmasından elde edilen sonuçlar, araştırma literatüründe önerilen ve kabul edilebilir aralıklar arasında bulunmaktadır (Büyüköztürk, 2011; Tabachnick and Fidell, 2007). İş Umudu Ölçeğinin güvenilirlik çalışmaları sonuçlarına bakıldığında ise Cronbach-alfa, madde toplam korelasyonu katsayıları ile test-tekrar test yöntemiyle elde edilen korelasyon katsayılarının kabul edilebilir düzeyde olduğu görülmektedir. İş Umudu Ölçeğinin geçerlik ve güvenilirlik çalışmalarından elde edilen bulgular, Türkçe 'ye uyarlanan 11'li ("0" Kesinlikle Katılmıyorum; "5" Nötr; "10" Kesinlikle Katılıyorum) Likert puanlamaya sahip, 14 maddelik ölçeğin yetişkinlerin ve çalışanların iş umut düzeylerini geçerli ve güvenilir bir şekilde ölçmek amacıyla kullanılabileceğini göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: İş Umudu, Geçerlik, Güvenirlik, Faktör Analizi